

*** ROZHLEDY – MATERIÁLY ***

**Інтерактивна дидактична програма
«Тестові завдання з синтаксису сучасної української мови»**

Лавриненко Світлана (Ізмаїл)

The article is devoted to the analysis of the electronic textbook “Tests in syntax of Modern Ukrainian”. The interactive didactic programme under analysis adequately units theoretical material and practical tasks, is characterized by five levels of complexity, can be used both for training and for assessment, which makes the students independent work on Modern Ukrainian syntax fruitful and successful.

У статті розповідається про мету, зміст та структуру електронного посібника «Тестові завдання з синтаксису сучасної української мови». Матеріал скомпонований завершеними частинами: словосполучення, просте двоскладне речення, односкладне речення, ускладнене просте речення, складне речення. У завданнях містяться матеріали із теорії та практики сучасного синтаксису української мови.

Україна сьогодні стоїть на шляху демократичних перетворень та технічного розвитку. Зміни, що стосуються всіх сфер життя, спричинені не лише необхідністю оновити та змінити суспільство, вони є наслідком взаємовпливів та закономірних перетворень, що відбуваються в усьому світі. Обравши шлях на кардинальні реформи, входження до європейського освітнього простору українська освіта потребує приведення всіх її компонентів до загальноприйнятих стандартів, що відповідатимуть кращим світовим зразкам [Федоренко 2007: 22].

Важливе місце в системі освіти соціально та економічно розвинені країни світу відводять сьогодні інформаційним технологіям, які пропонують надзвичайні можливості модернізації процесів викладання, підтверджуючи, що людство перебуває на межі освітньої революції, наслідком якої мають стати кардинальні зміни в усіх галузях життєдіяльності [Корню 2007: 6]. Сказане вище переконує у необхідності розробки ефективних методик комп'ютерного вивчення сучасної української мови на основі комунікативно-діяльнісного, особистісно-зорієнтованого, функціонально-стилістичного підходів.

Метою даної праці є аналіз ролі авторського електронного посібника у процесі вузівського викладання синтаксису сучасної української мови. Актуальність проблеми пов'язується з необхідністю активізації створення інтерактивних дидактичних програм з рідної мови для фахівців гуманітарної сфери.

Електронний посібник «Тестові завдання з синтаксису сучасної української мови», створений автором статті, орієнтовано на подачу синтаксичного матеріалу студентам-гуманітаріям. Програма дозволяє самостійно опрацювати курс, виступає вдалим доповненням до традиційних засобів навчання, активізує можливості інформаційних технологій, зокрема, їх мультимедійність і багатомодальність. Використання електронного посібника на заняттях з сучасної української мови передбачає пошук шляхів уникнення одноманітності, наочне представлення мовних об'єктів, можливість виявлення рівня навчальних досягнень, оперативний самоконтроль [Шелехова 2006: 5].

Інтерактивна дидактична програма призначена для групового та самостійного повторення матеріалу, поглиблення знань з курсу «Синтаксис сучасної української мови», рекомендована Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, гриф №1.4/18-Г-727 від 14.05.07 як електронний навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Версії програми можуть використовуватися магістрантами, вчителями, учнями старших класів, зацікавленими особами, що прагнуть оволодіти українською мовою.

Структура роботи відповідає сучасним вимогам лінгводидактики: матеріал логічно скомпонований, включає змістовно довершені блоки (теоретичний, практичний, підсумковий), що містять методичні поради, систему завдань і вправ. Теоретичний матеріал посібника представлено тестом відкритого характеру, який сприяє засвоєнню термінологічного апарату синтаксису. Систему закритих тестів з тем: «Словосполучення», «Просте двоскладне речення», «Односкладне речення», «Ускладнене просте речення», «Складне речення» – сформовано з трьохсот питань. Кожний окремих розділ включає шістьдесят питань і може використовуватися автономно. Робота з конкретним розділом забезпечує відпрацювання вузлових понять теми, наприклад, у ході тестування з розділу «Словосполучення» студенти аналізують різні визначення цього поняття, структуру словосполучення, граматичне значення, види зв'язків, особливості функціонування, семантику тощо. Розділ «Односкладне речення» скерує увагу на відмінності між двоскладним і односкладним реченням, допомагає засвоїти структурно-семантичні типи односкладних речень, способи вираження головних членів, функціональну спрямованість, синонімію у сфері односкладних речень, акцентує проблемні питання, пов'язані з виділенням генітивних і вокативних речень та ін. Результати фіксуються індивідуальними відомостями, які детально інформують про загальну кількість розглянутих питань, відсотковий показник правильних відповідей, оцінку, час, витрачений студентом на роботу. Проект забезпечує опрацювання синтаксичного матеріалу у навчальному або контрольному режимі. Кожний із зазначених режимів передбачає можливість переходу до попереднього чи наступного питання без порушення наскрізного моніторингу результатів. Підсумкове тестування генерується автоматично, охоплюючи матеріали всіх розділів, має п'ять рівнів складності, що дозволяє відстежувати динаміку засвоєння синтаксичного матеріалу. Електронний посібник супроводжується інструкцією. Реєстрація, яку студент має здійснити на початку тестування, активізується у підсумковій відомості, котра роздруковується в Excel-версії, і допомагає викладачеві контролювати індивідуальні результати роботи кожного студента і групи в цілому. Наявність індикатора кількості опрацьованих питань і таймера забезпечують наукову організацію розумової діяльності. Оптимізації самостійної ро-

боти з синтаксису суттєво сприяють оригінальний дизайн проекту та дружній інтерфейс.

Виховний потенціал інтерактивної дидактичної програми досягається вдалими поєднанням професійно спрямованих завдань з матеріалом культурологічного характеру, застосуванням фрагментів поетичних та прозових творів майстрів рідного слова, що врешті спонукає до вираженого засвоєння вузлових питань синтаксису української мови.

Освітній проект є багатівіконною однорівневою (Stand alone) прикладною програмою Windows, розробленою у середовищі Borland Delphi 6.0, структура даних – XML. Сприятливі системні вимоги (Pentium II, 300 MHz та більше; режим екрана 1024x768; операційна система – Windows 95/ Windows 98/ Windows XP) дозволяють максимально розширити потенційне коло користувачів.

Інтерактивна дидактична система забезпечує об'єктивність перевірки знань з синтаксису, адже завдання мають різнобічну функціональну спрямованість на контроль, навчання, змагання, моделювання компетентності, діагностику рівня знань. Програма має «інтелект»: використовує комп'ютерну графіку в інформаційних кадрах, дозволяє оперативно змінювати зміст навчального курсу (у разі потреби може працювати з матеріалами інших розділів сучасної української мови «Лексикою», «Фразеологією», «Морфологією», «Стилістикою» тощо), сприяє вибору зручного темпу роботи, самостійно аналізує відповіді студентів, автоматично моделює порядок розташування тестів шляхом вибору питань з бази даних методом випадкових чисел, внаслідок чого кожний студент здобуває, фактично, індивідуальне завдання.

Електронний навчально-методичний посібник створений на основі принципів адаптивності, візуалізації, стимулювання, інтенсифікації навчального процесу, системності, зворотного зв'язку, комфортності, демократизму.

Формування технології «Тестові завдання з синтаксису сучасної української мови» відбувалося у такому порядку: підготовка спеціалізованої фахової програми з синтаксису; побудова моделі тестування; формування навчального тексту; створення електронного посібника; експериментальна апробація; нормативне впровадження.

В результаті практичного використання електронного навчально-методичного посібника «Тестові завдання з синтаксису сучасної української мови» студенти здобули можливість детальніше опрацювати предметну область дисципліни, взяти участь у роботі електронного семінару, задіяти внутрішню електронну пошту для участі у дискусії та консультаціях. Оптимізація процесу перевірки знань з автоматизованим підрахунком балів дозволила викладачеві здійснити неупереджену оцінку рівня засвоєння навчального матеріалу; проаналізувати статистику навчання; виявити тенденції поліпшення чи зниження успішності, створити електронний журнал обліку результатів тестування; дати студентам індивідуальні рекомендації щодо шляхів корекції помилок, припущених у ході роботи з електронним посібником; психологічно налаштувати аудиторію на рубіжний контроль.

Таким чином, комп'ютерне тестування в системі гуманітарної освіти створює умови для реалізації багатьох навчальних завдань на адекватному сучасним вимогам рівні, сприяє формуванню інтегрованого простору навчального процесу в цілому, дозволяє по-новому моделювати майбутнього фахівця, сприяє системному засвоєнню лінгвістичної інформації, підвищенню грамотності.

Перспективи дослідження пов'язуються з можливістю створення комплексу інтерактивних дидактичних програм для всіх розділів вузівського циклу викладання сучасної української мови.

Література:

- КОРНЮ, Б. Новые задачи образования в обществе знания. In: Информатика и образование 3/2007, с.4-9.
- ЛАВРИНЕНКО, С. Синтаксис української мови: Практикум. ІДГУ, Ізмаїл, 2007.
- МАДЗИГОН, В. Теоретичні засади створення електронних підручників. In: Проблеми сучасного підручника 6/2006, с.34-38.
- МАЙОРОВ, А. Теория и практика создания тестов для системы образования. Народное образование, Москва 2002.
- ПСХОТА, О. Освітні технології. АСК, Київ 2001.
- СЕМЕНІВ, Н. Електронний підручник з рідної (української) мови як засіб реалізації особистісно зорієнтованого навчання. In: Українська мова і література в школі 5/2005, с.2-6.
- УЛІЩЕНКО, А. Комп'ютер і вивчення української словесності. In: Дивослово 10/2006, с.7-11.
- ФЕДОРЕНКО, В., КОВАЛЕНКО, Л. Методичні рекомендації щодо використання тестових технологій у практиці вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах. In: Дивослово 2/2007, с.22-27.
- ШЕЛЕХОВА, Г. Використання комп'ютерних технологій на уроках української мови. In: Українська мова і література в школі 8/2006, с.4-8.